

FIOD
Belastingdienst

180 jaar FIOD

De zaak Klimop

"De samenleving zag fraude in die tijd niet als ernstig probleem."

Trip down memory lane

"Dit soort momenten tonen hoe groot de mentale druk soms is."

Colofon

Over deze uitgave

In deze publicatie vindt je een selectie en samenvattingen van verhalen en interviews, gemaakt in het kader van 80 jaar FIOD. Klik op de QR-code of ga naar fiod.nl/historie-fiod voor alle interviews en de volledige verhalen.

Redactie en totstandkoming

Deze jubileumuitgave is tot stand gekomen onder leiding van en met redactie door de FIOD.

Met speciale dank aan:

Alle collega's van de FIOD en Belastingdienst die hebben meegewerkt aan deze publicatie
Belasting en Douanemuseum Rotterdam
Bas Kuiper – Communicatie oio
Dropouts Amsterdam
ANP Foto
Babbage Company B.V.

Fotografie en beeldgebruik

De foto's zijn eigendom van (medewerkers van) de FIOD of het Belasting- en Douanemuseum, tenzij anders vermeld. Voor enkele foto's is gebruik gemaakt van modellen. Sommige namen in deze uitgave zijn gefingeerd om de privacy van betrokkenen te waarborgen.

Auteurs- en beeldrechten

We hebben ons best gedaan om erfgenamen en rechthebbenden van auteurs- en beeldrechten te achterhalen, maar niet iedereen kunnen vinden. Meent u recht te hebben? Neem dan alstublieft contact op met fiod.communicatie@belastingdienst.nl

Copyright

© 2025 FIOD. Alle rechten voorbehouden.

Mr. Dr. Piet Lief tinck, Minister van Financiën (1945-1952), was in 1945 de drijvende kracht achter de oprichting van de FIOD

Inhoudsopgave

2

De medewerkers als ruggengraat van de organisatie

4

Van Botersmokkelaars tot cryptofraude

6

De Vastgoedfraude

8

80 jaar opsporings onderzoeken

10

Van signaal naar opsporing

12

De FIOD in vogelvlucht

14

Van bezemkast naar geaccrediteerd lab

16

De impact van operatie Clickfonds

18

Trip down memory lane

19

Bijzondere belevenissen van FIOD-medewerkers

20

FIOD verlegt de grens

23

De wendbare FIOD

24

Van Analooq naar Digitaal

De medewerkers als ruggengraat van de organisatie

In 80 jaar is veel veranderd. De wereld om ons heen werd complexer, digitaler en internationaler. Eén ding bleef hetzelfde: de mens staat centraal in ons werk.

“De FIOD is gebouwd op mensen met lef, vakmanschap en een sterk gevoel voor rechtvaardigheid. Mensen die zich elke dag inzetten voor een financieel gezond en eerlijk Nederland.

Elke generatie heeft bijgedragen aan wie we vandaag zijn: van de eerste opsporingsambtenaren met een bakelieten telefoon en pen en papier, tot de data-analisten van nu die met slimme technologie financiële netwerken blootleggen. We groeiden van een kleine dienst tot een wereldspeler in de bestrijding van financiële en fiscale criminaliteit. Dat is te danken aan de inzet van onze mensen, toen en nu.

Zowel in deze publicatie als op fiod.nl kijken we terug op 80 jaar inlichtingen, opsporen en de ontwikkelingen daarin. We laten zien hoe techniek, tactiek en mensen zijn veranderd, maar altijd integer, professioneel, onafhankelijk en resultaatgericht zijn gebleven. We delen verhalen van (oud-)collega's, van pioniers en vernieuwers, van mensen die hebben bijgedragen aan de FIOD van nu.

Tegelijk kijken we naar het hier en nu en blikken we vooruit. De uitdagingen van morgen vragen om samenwerking, innovatie en wendbaarheid. Met ketenpartners, toezichthouders en publiek-private netwerken bouwen we aan een toekomstbestendige FIOD. Een goede relatie en samenwerking met het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst is daarbij van grote waarde. Samen zorgen we voor een stevige basis, waarin wetgeving, beleid, toezicht en opsporing elkaar versterken. Die verbondenheid maakt ons slagvaardig en effectief.

Ik ben trots op wat we als FIOD hebben bereikt. En ik ben iedereen dankbaar die daaraan heeft bijgedragen. Want uiteindelijk is en blijft het de mens die het verschil maakt.”

Niels Obbink
Algemeen Directeur FIOD

Van harte gefeliciteerd FIOD met jullie 80-jarig jubileum! Ooit opgericht om oneerlijk verkregen oorlogsgelden terug te vorderen en inmiddels uitgegroeid tot een onmisbare autoriteit die wereldwijd samenwerkt om financiële en fiscale fraude te bestrijden. Ik ben onder de indruk van de creativiteit en alertheid waarmee jullie steeds nieuwe technieken ontwikkelen en inzetten om criminelen op de huid te zitten. Zelfs als er onverwachte dingen gebeuren tijdens operaties, vangen jullie die behendig op met een sterk staaltje improvisatie. Als echte vakmensen helpen jullie Nederland financieel gezond en eerlijk te houden. Ga dus vooral door met jullie belangrijke werk.

Trots op jullie: fraude stopt waar jullie beginnen – al 80 jaar lang.

Bas van den Dungen
secretaris-generaal Ministerie van Financiën

Wil je meer lezen?

Lees alle verhalen over 80 jaar FIOD op www.fiod.nl/historie-fiod

Graag feliciteer ik de FIOD. Al 80 jaar scherp, vasthoudend en rechtvaardig in het opsporen van fiscale en financiële criminaliteit. Kortom, een waardevol dienstonderdeel binnen de Belastingdienst.

Samen met de andere directies binnen de Belastingdienst zorgt de FIOD voor messcherpe inlichtingen en gerichte, effectieve strafrechtelijke onderzoeken. Door krachten te bundelen in dienstverlening, toezicht en opsporing zorgen we dat burgers en bedrijven zich houden aan de fiscale regels.

Een enorme taak, waar we gelukkig veel helpende handen bij krijgen. Van onze ketenpartners, van collega's bij het ministerie van Financiën en van andere publieke en private partners - wereldwijd.

Fiscale naleving zit diep verankerd in onze samenleving. Die basis moet stevig blijven staan, ook de komende decennia. Met de hulp van de FIOD gaat dat absoluut lukken.

Bedankt FIOD voor jullie inzet.

Peter Smink
directeur-generaal Belastingdienst

Van Boter-smokkelaars tot crypto-fraude

Net na de Tweede Wereldoorlog begon de FIOD als kleine nationale opsporingsdienst. Inmiddels zijn we een organisatie met 1800 medewerkers. We werken wereldwijd samen om grote criminele netwerken te bestrijden. Door de jaren heen veranderde de wereld ingrijpend en de FIOD veranderde net zo hard mee. Dat blijven we doen om Nederland financieel eerlijker en veiliger te maken.

1945–1955 | Wederopbouw en oprichting

We gaan terug naar 20 september 1945. Nederland kwam gehavend uit de oorlog. Met man en macht probeerde men orde in de chaos te brengen. Te midden van die chaos begonnen zes FIOD-medewerkers hun zoektocht naar zwart geld, oorlogswinst en verborgen vermogen. Vanuit het Lloyd-gebouw in Amsterdam. Met geleend en gedoneerd materiaal.

In 1951 vervielen de bijzondere bevoegdheden van alle belastingambtenaren. De Belastingdienst had de oorlogsschade ingehaald. Volgens de minister van Financiën moest belastingheffing weer een administratieve taak worden. Vermoedens van fraude meldden ambtenaren voortaan bij een contactpersoon van de Belastingdienst. Als die de zaak niet vertrouwde, nam de FIOD het dossier over.

In april 1952 verhuisden de FIOD en de Douanerecherchedienst naar een kantoor aan de Droogbak in Amsterdam. Vanaf november dat jaar gingen zij samen verder als één opsporingsdienst. Met twee afdelingen: de Fiscale Recherche en de Douanerecherche.

1955–1962 | Groei en smokkel

In de jaren vijftig en zestig bloeide de Nederlandse economie. Tegelijk groeide het aantal grensoverschrijdende criminele activiteiten. Door de grote prijsverschillen tussen Nederland en België werd het interessant om goedkope boter naar de zuiderburen te smokkelen. De Douanerecherche onderschepte jaarlijks zo'n 12 miljoen kilo boter in voertuigen met verborgen ruimtes.

In 1958 kreeg de FIOD nieuwe richtlijnen. Opsporingsrechercheurs mochten alleen nog strafrechtelijke onderzoeken starten die konden leiden tot een proces-verbaal en vervolging. Vanaf dat moment draaide het dus niet meer om gegevens voor belastinginspecteurs, maar om strafrechtelijke vervolging.

Identificatiemunt FIOD

1962–1985 | Meer bevoegdheden, meer impact

In 1962 kwam er een nieuwe belastingwet. Daarmee kon de FIOD fiscale fraude harder aanpakken. Dat bleek waardevol bij opsporingsonderzoeken naar illegale alcoholstokerijen, die in die tijd steeds vaker opdoken.

In 1983 verschenen de eerste computers in Nederland. In datzelfde jaar deed de FIOD een inval bij Slavenburg's Bank. Rechercheurs troffen daar 187 miljoen gulden aan zwart geld aan. Een vondst die destijds veel stof deed opwaaien.

1985–1995 | Digitalisering en groei

In de jaren negentig kwam het internet tot bloei. De eerste digitale pioniers liepen trots met hun mobiele telefoon over straat. Ook fraudeurs ontdekten de mogelijkheden van mobiele netwerken. De FIOD reageerde met nieuwe digitale opsporingstechnieken en het analyseren van grote hoeveelheden data. Nieuwe collega's waren hard nodig: tussen 1980 en 1994 groeiden we van 100 naar 600 medewerkers.

1995–2015 | Fusies en internationale samenwerking

Na de fusie met de Economische Controledienst in 1999 kreeg de FIOD nieuwe taken. Zoals de opsporing van financieel-economische fraude. Tegelijk droegen we een deel van de Inlichtingendienst over aan de Belastingdienst. Zo richtten we ons steeds meer op onze hoofdtaak: fraudebestrijding. Dat was hard nodig. Er kwamen steeds meer complexe strafrechtelijke zaken bij, zoals btw-carrouselfraude, internationale witwaspraktijken en ingewikkelde financiële netwerken. Ook groeide de samenwerking met buitenlandse opsporingsdiensten. Een waardevolle ontwikkeling.

2015–2025 | Data en technologie

De FIOD blijft zich ontwikkelen. Met data analyseren rechercheurs complexe fraudenetwerken. Fiscale en financiële criminaliteit bestrijden we niet alleen, maar samen met partners wereldwijd, publiek én privaat.

Inmiddels schrijven we 2025. In 80 jaar groeide de FIOD van 6 naar 1.800 medewerkers. We sporen nieuwe vormen van fraude op, zoals cybercrime en witwassen. We sporen personen en bedrijven op die proberen sancties te omzeilen en bestrijden internationale corruptie en terrorismefinanciering.

2025 en verder | Blik op de toekomst

Tachtig jaar FIOD is tachtig jaar opsporing, samenwerking en vernieuwing. De wereld wordt steeds digitaler en internationaler. Wij blijven doen waar we goed in zijn: fraude opsporen. Zo zorgen we dat crimineel vermogen wordt afgepakt en terugkomt waar het hoort: bij de samenleving. Vandaag, morgen en in de toekomst.

Robert Hein Broekhuijsen en Danielle Goudriaan met dossier Klimop
- Eigenaar Danielle Goudriaan

Robert Hein was de leidende officier in deze zaak. Hij herinnert zich: “Toen ik bij het Openbaar Ministerie begon, zei iedereen: ‘Hoe kun je daar gaan werken? Daar worden alle zaken verloren.’”

Daniëlle vult aan: “Fraude werd in die tijd maatschappelijk niet als ernstig gezien. Ook de verdachten in deze zaak vroegen zich af: ‘Wat is er nu eigenlijk fout aan? We hebben allemaal veel geld verdient en niemand is er slechter van geworden. Dus waar hebben we het over?’”

Samenwerking en taps

Daniëlle: “In het begin hadden we naast Klimop ook nog andere zaken. Maar die zijn weggehaald, zodat we ons volledig op deze zaak konden richten. Het meeste werk deden we samen, maar specifieke taken pakte één van ons drieën op.”

Thomas: “Daniëlle was het strafvorderlijk geweten. Robert Hein had de strategische visie en civiele inbreng. Ik bracht de fiscale expertise.”

Interview

De Vastgoedfraude

De Klimop-zaak, ook wel bekend als de Vastgoedfraude, was een van de grootste en belangrijkste zaken in de geschiedenis van de FIOD. De aanpak betekende een keerpunt in de manier waarop onderzoeken daarna werden uitgevoerd. Drie officieren van justitie die bij de zaak betrokken waren – Robert Hein Broekhuijsen, Daniëlle Goudriaan (nu advocaat) en Thomas Bosch (directeur Opsporing van de FIOD) – bliken terug.

Daniëlle: “In deze zaak hebben we ook afgeluisterd en videobeelden gemaakt in hotels waar de verdachten afspraken. Dat was echt iets strafrechtelijks, dus dat kwam op mijn bord. Tot dan toe gebeurde dat eigenlijk niet in fraudezaken.”

Robert Hein: “Uit die taps kwam zóveel criminaliteit naar voren; elk gesprek was een onderzoek waard. Zo zagen we de directeur van het Philips-pensioenfonds in een vergaderkamer met folders van horloges en dure reizen om zich heen, terwijl hij om geld vroeg.”

Robert Hein: “Een probleem was dat de FIOD die taps moeilijk kon bijbenen. De vastgoedwereld hing om negen uur ’s ochtends al aan de telefoon en ging door tot ’s avonds. Het ene strafbare feit na het andere kwam ter sprake. Op een gegeven moment hebben we het hele onderzoek zes maanden stilgelegd om alle taps goed uit te werken en een degelijk aanvangsproces-verbaal te maken. Daarna zijn we met de parketleiding, de FIOD en de teamleider in overleg gegaan. Het team werd uitgebreid en we bespraken hoe we deze zaak werkbaar konden maken.”

Ongekende aanpak

Thomas: “De Vastgoedfraude was een zaak waarbij onder elke steen die je optilde een nieuwe zaak tevoorschijn kwam. Het maken van duidelijke keuzes was puur een overlevingsstrategie. Onze aanpak, met een gefaseerde manier van werken waarbij je de zaak opknipt in behapbare onderdelen en per fase doelen vaststelt, was nieuw. Dat was anders dan de klassieke manier van werken, waarin een klein groepje rechercheurs doorging tot het dossier af was.”

Ook de omvang was nieuw. Op een zeker moment werkte bijna de helft van de FIOD aan de Klimop-zaak. Dat was ongekend.

Sleutel tot succes

Daniëlle: “De Klimop-zaak was heel intensief. Tegelijk gaf het ook energie, want fraudezaken zijn echte puzzels. Bij een moordzaak of overval is er iets gebeurd en zoek je de dader. Bij een fraudezaak weet je vaak al wie de betrokkenen zijn. De vraag is wat er precies is gebeurd en of dat strafbaar is of niet.”

Thomas: “We hebben geleerd dat strategie in je onderzoek ongelofelijk belangrijk is. Waar wil je uitkomen? En wat wil je bereiken? Dat is iets anders dan zoveel mogelijk strafbare feiten opsporen en verdachten onderzoeken. Je moet nadenken over wat de samenleving eraan heeft. Tegenwoordig noemen we dat effect en impact bereiken.”

Robert Hein: “Het ging in deze zaak om organisatie. Hoe regelen we het met de mensen van de FIOD en het Openbaar Ministerie zo, dat we binnen een redelijke termijn een compleet en overzichtelijk

De zaak Klimop

De zaak Klimop is een van de grootste vastgoedfraudezaken in de Nederlandse geschiedenis. In 2005 kwam de fraude aan het licht na een signaal van de Belastingdienst. Er volgde een jarenlang onderzoek door de FIOD en het Openbaar Ministerie naar grootschalige corruptie, witwassen en belastingontduiking. Centraal stonden vastgoedbedrijven, projectontwikkelaars en medewerkers van het Bouwfonds en het Philips Pensioenfonds. Het onderzoek stond onder leiding van het Functioneel Parket, opgericht in 2003. De hoofdverdachte kreeg in hoger beroep een gevangenisstraf van zeven jaar.

“Als de FIOD ergens zijn tanden in zet, laten we niet zomaar los.”

dossier opleveren? De projectorganisatie die we samen met de FIOD hebben opgezet en de nauwe samenwerking tussen officieren en FIOD-teams waren de kern van het succes. Voor mij staat vast dat de zaak alleen een succes kon worden dankzij de enorme inzet van het Klimop-team en de steun van de parketleiding en het management van de FIOD.”

Wake-up call

Op 13 november 2007 vond de actiedag plaats. Meer dan 700 mensen deden doorzoekingen op 54 locaties. Robert Hein: “Vanuit het coördinatiecentrum van de FIOD in Eindhoven werden officieren en FIOD-ambtenaren aangestuurd. Daniëlle en ik zaten daar apart in een kamer, als een soort beslismachine.”

Thomas keek mee; hij was net begonnen als officier. In de jaren erna volgden de zittingen. Robert Hein: “Natuurlijk hebben we niet alles goed gedaan. De verdediging heeft onze fouten breed uitgemeten. Dat gaf stress. Maar met de uitspraken ben ik tevreden.”

Thomas: “De opbrengst van Klimop is dat de samenleving een inkijkje kreeg in de niet al te frisse keuken van de vastgoedwereld.

Dat is de grote winst. De hele sector ging op z’n kop. Notarissen, accountants, makelaars en brancheorganisaties kregen een wake-up call. Er zijn daarna veel checks en balances toegevoegd. En de regelgeving is aangepast om te voorkomen dat dit nog een keer kan gebeuren.”

Rijk, machtig én kwetsbaar

Robert Hein: “Zes jaar heb ik deze zaak met groot enthousiasme gedaan. Uiteindelijk hebben we maar tien mensen vervolgd. Zij hebben hun straf inmiddels uitgezeten. Toch zie je dat rijke, machtige mensen zich weer onaantastbaar voelen. Dat gevoel was door Klimop enige tijd verdwenen. Het gaat mij niet om de lengte van de gevangenisstraf. Het gaat erom dat in de openbaarheid wordt vastgesteld dat bepaald gedrag onaanvaardbaar is. En dat is gebeurd. Vroeger was het idee: als je maar rijk en machtig bent, kun je altijd een dure advocaat inhuren om het voor je te regelen.”

Geen zaak te groot

Thomas: “Ook in 2025 zijn er nog vastgoedfraudezaken, en die zullen blijven. Maar met Klimop hebben we laten zien dat als we het willen en goed organiseren, geen zaak te groot is voor de FIOD. Na Klimop hebben we talloze corruptiezaken en grote bankzaken gedaan. Zo heeft de FIOD de naam gevestigd van een geduchte opsporingsinstantie. Als de FIOD ergens zijn tanden in zet, laten we niet snel meer los.”

Voor het vervoer van het dossier waren drie vrachtwagens nodig

80 jaar
FIOD

Historie

80 jaar opsporingsonderzoeken

Rechercheurs stuiten al acht decennia op bijzondere dossiers. Een kleine greep uit het rijke archief van de FIOD.

Fraude met importauto's
Autohandelaar Jan van der M. wordt in 1965 veroordeeld tot drie jaar cel voor grootschalige fraude met tweedehandsauto's uit het buitenland.

Vanuit Duitsland importeerde hij vrijwel nieuwe auto's. Die gaf hij op als wrakken om invoerrechten te ontwijken. Daarvoor vervalste hij chassissnummers en misbruikte hij EEG-certificaten en diplomatenwagens. Auto's werden expres beschadigd, zodat ze als wrakken golden. Zo hoefde slechts een fractie van de invoerrechten te worden betaald. De FIOD ontdekte de omvangrijke fraude, mede dankzij verklaringen van personeel van de autohandelaar. De zaak bracht zwakke plekken in de douanecontrole en het misbruik van Europese regelingen aan het licht. De schade liep in de honderden duizenden guldens. Het gold als een van de

meest complexe en geraffineerde fiscale fraudezaken van die tijd.

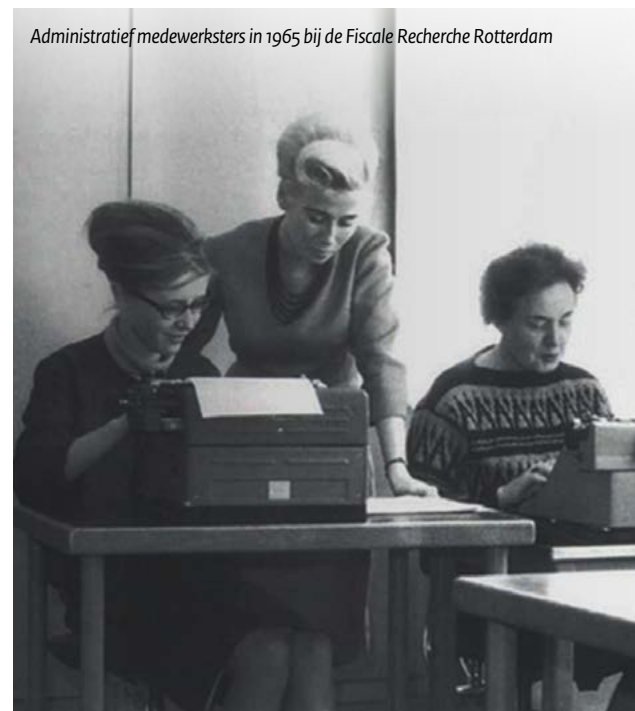
Slavenburg's bank
De zaak-Slavenburg (1983) geldt als het begin van complexe financiële opsporing door de FIOD.

Slavenburg's Bank was de eerste Nederlandse bank die strafrechtelijk werd vervolgd en veroordeeld. De bank nam zwart geld in onderpand voor witte leningen en hield een schaduwboekhouding bij om verdachte geldstromen te verhullen. De FIOD arresteerde 21 medewerkers die betrokken waren bij belastingontduiking, witwassen en internationale geldtransfers. Het onderzoek leidde tot strengere regels voor financiële instellingen en de plicht om ongebruikelijke transacties beter te controleren en te melden.

Operaties Schuimkraag en Goudtand
Eind jaren '70 startte de FIOD gerichte operaties tegen fraude in specifieke beroepsgroepen, met een miljoenenopbrengst voor de fiscus.

Door fraude per beroepsgroep te analyseren, kreeg de FIOD zicht op misstanden in de horeca en bij tandartsen. Operatie Schuimkraag pakte omzetfraude in de horeca aan. Operatie Goudtand bracht onjuiste aangiften van tandartsen boven tafel. Samen leverden de acties bijna 250 miljoen gulden op voor de schatkist. Tientallen ondernemers werden strafrechtelijk vervolgd of troffen een schikking. Deze branchegerichte aanpak bleek zeer effectief. Daarom werden sectoranalyses, risicoprofielen en samenwerking met andere diensten vast onderdeel van het FIOD-werk.

Administratief medewerkers in 1965 bij de Fiscale Recherche Rotterdam

“In het bos groef het opsporingsteam vier pvc-buizen op met 120.000 euro in contanten.”

Arusha: keerpunt in corruptiebestrijding
De FIOD speelde een centrale rol in de internationale corruptiezaak Arusha (2012–2016). Het onderzoek begon met rechtshulpverzoeken uit Zweden en Zwitserland en bracht grootschalige omkoping aan het licht rond telecombedrijven Vimpelcom en TeliaSonera.

Via het bedrijf Takilant werden honderden miljoenen euro's aan steekpenningen betaald aan de dochter van de president van Oezbekistan, in ruil voor telecomlicenties. De FIOD werkte intensief samen met Zweden, Zwitserland en de Verenigde Staten. Arusha was de eerste Nederlandse corruptiezaak met een wereldwijde afdoening. Vimpelcom en TeliaSonera betaalden samen € 850 miljoen via buitengerechterlijke schikkingen. Takilant werd veroordeeld en € 124 miljoen werd ontnomen. Het onderzoek leidde tot de oprichting van het Anti-Corruptiecentrum van de FIOD en vormde het begin van internationale samenwerking bij de opsporing van wereldwijde complexe corruptiezaken.

De schatkaart
In 2015 meldde een man zich via de inkeerregeling bij de fiscus met een Luxemburgse rekening. Bankafschriften toonden grote contante opnames.

Twee jaar later vonden FIOD rechercheurs bij een huiszoeking 20.000 euro in contanten, foto's van bomen en mysterieuze tekeningen. Dat bleek een echte schatkaart. Een boswachter herkende het gebied. In het bos groef het opsporingsteam vier pvc-buizen op met 120.000 euro in contanten; één buis ontbrak. De man bekende dat hij nog eens 70.000 euro had verborgen in een plantsoen. Hij werd uiteindelijk veroordeeld voor het doen van een onjuiste aangifte door vermogen niet op te geven. De boswachter kreeg van de FIOD een taart als beloning.

Cryptoplatform Bestmixer.io
In 2019 ontmantelde de FIOD de cryptomixing-dienst Bestmixer.io. Bestmixer.io was een van de grootste cryptomixingdiensten ter wereld. Uit onderzoek bleek dat vooral ransomware-groepen, fraudeurs en handelaren op het dark web de website inzetten voor het witwassen van crimineel geld.

Bestmixer.io verwerkte in korte tijd honderden miljoenen euro's. De FIOD startte een opsporingsonderzoek, monitorde netwerken en analyseerde data. Ook werd de hackbevoegdheid ingezet, die in maart van dat jaar was verkregen. Tijdens een gecoördineerde actie nam de FIOD servers in beslag en plaatste een splashpage (tijdelijke homepage) om gebruikers te waarschuwen. Het onderzoek toonde aan dat financiële opsporing ook digitaal effectief is, als er wordt samengewerkt en geïnvesteerd in technologie en expertise.

Samen strijden voor foutloze aangiften

Monique Fasol - directeur Kennis, Vaktechniek, Veiligheid en directeur Intelligence - over de samenwerking met de Belastingdienst: ‘We vullen elkaar mooi aan en versterken elkaar.

“De Belastingdienst voorkomt op allerlei manieren dat mensen fouten maken in hun aangiften. Maken mensen bewust fouten en hielp de handhaving van de Belastingdienst niet? Dan zorgen onze

onderzoeken voor groot effect. Het verhaal van de opgepakte winkelier gaat immers de hele buurt rond. Zo stimuleren wij potentiële fraudeurs om op het rechte pad te blijven.

Wij krijgen fraudesignalen van de Belastingdienst en delen onze trendanalyses, zodat de Belastingdienst maatregelen kan nemen om fraude te verminderen. Samen brengen we onze kennis in bij nieuwe wetgeving. Die moet uitvoerbaar én fraudebestendig zijn, zodat we dure herstelwerkzaamheden achteraf voorkomen.

Kortom: de samenwerking met de Belastingdienst is mooi en waardevol. Het maakt ons land eerlijker en rechtvaardiger.”

Op de grens van bestuursrecht en strafrecht vragen medewerkers van de Belastingdienst zich soms af welke signalen zij kunnen delen met de FIOD. En andersom. Om die samenwerking soepel te laten verlopen, staan twee mensen aan de frontlinie: contactambtenaar Anne Jan bij de Belastingdienst en Gerard, themahouder fiscaal bij de FIOD.

Anne Jan is een van de veertien contact-ambtenaren die zaken aanmelden vanuit de Belastingdienst naar de FIOD. “De kern van ons werk is het toetsen van signalen aan het Protocol AAFD. Als iemand te weinig belasting heeft aangegeven, toetsen wij of het een fout is of opzet. Bij opzettelijke onjuiste aangiften boven de 100.000 euro bespreken we de zaak met de FIOD en het Functioneel Parket. In het weegploegoverleg beslissen we samen welke zaken naar de FIOD gaan voor strafrechtelijk onderzoek.”

Tussen belasting en strafrecht
Anne Jan: “Er is een duidelijke scheiding tussen het werk van de FIOD en de Belastingdienst. Wij mogen als Belastingdienst bijvoorbeeld niet gestuurd worden door het strafrecht.

Maar dat wil niet zeggen dat we niet mogen samenwerken en overleggen. Soms zegt een collega tegen mij: ‘Ik heb een prachtige witwaszaak.’ Dan antwoord ik: ‘Gefeliciteerd. Dan ben jij klaar, want daar is de FIOD voor. Wij zijn van de belastingheffing.’ Vaak kan mijn collega toch verder met het belasting-onderzoek, omdat er naast een vermoeden van witwassen vaak ook een vermoeden is van onjuiste belastingaangiften.”

“Vervolgens is het de kunst om samen uit te zoeken of en hoe je het strafrecht inzet. Als de FIOD met een signaal aan de slag gaat, kunnen zij de betrokken collega’s bij de Belastingdienst niet altijd op de hoogte houden. FIOD-onderzoeken vallen onder de WPG (Wet politiegegevens), waardoor ze niets kunnen

zeggen over zo’n zaak. Je moet dus steeds goed nadenken in welk domein je werkt, om te weten wat je wel en niet communiceert en terugkrijgt van de FIOD. Dat is een hoger niveau van samenwerken.”

Meer inzicht, meer samenwerking
Gerard, teamleider Account Opsporingsinformatie bij de FIOD en samen met collega Leon themahouder fiscaal: “In de afgelopen jaren is de samenwerking met de Belastingdienst sterk verbeterd. Vroeger was die vooral regionaal. Maar de aansluiting tussen wat er in de regio’s gebeurde en het uitvoerings- en handhavingsbeleid van de Belastingdienst kon beter. Daardoor werd in de handhaving niet altijd direct gedacht aan de inzet van de FIOD en wat dat kan bijdragen aan de fiscaliteit.”

“Om daarin verandering en vooral duidelijkheid te brengen, hebben we met het programma ‘Inzicht en overzicht’ de fraudefenomenen binnen de Belastingdienst in kaart gebracht, de knelpunten benoemd en de samenwerking versterkt. Ook hebben we gekeken naar de governance. Alle directies binnen de Belastingdienst zijn nu aangesloten bij het overleg over fraudefenomenen. Zo zijn we gekomen tot handavingsplannen. En het mooie is dat ook het Functioneel Parket daarbij is aangesloten.”

Nieuwe mensen, nieuwe kennis
Anne Jan: “Bij de FIOD zijn de laatste jaren steeds meer nieuwe medewerkers binnengekomen met uiteenlopende

specialismen. Om collega’s die niet in de fiscaliteit zijn gespecialiseerd te ondersteunen, hebben we een opleiding ontwikkeld die hen wegwijs maakt in de fiscale techniek. Het initiatief kwam van een FIOD-collega die nu bij de Belastingdienst werkt. Samen met de FIOD kijken we hoe we dit landelijk kunnen uitrollen. En er is meer. Voor een optimale samenwerking in de strafrechtketen zijn onlangs bij de Belastingdienst in de regio Noord fraudeambassadeurs in de teams benoemd. Zij volgen de cursus ‘Fraudesignalen’. Deze wordt aangeboden door de Belastingdienst Academie en staat open voor alle medewerkers.”

Meer begrip voor elkaar
Anne Jan: “Er valt altijd veel te leren. Soms aarzelen FIOD-collega’s om informatie te delen met de Belastingdienst, terwijl dat wel mag, ook in een lopend strafrechtelijk onderzoek (uiteraard in overleg met de officier van justitie). Tegelijkertijd is er aan FIOD-zijde de geheimhoudingsproblematiek, waar Belastingdienstcollega’s niet altijd goed van begrijpen hoe dat werkt en wat dat voor hen betekent. Daarom geef ik samen met enkele FIOD-collega’s een presentatie bij zowel de FIOD als de Belastingdienst over informatie-uitwisseling en geheimhouding. Zo creëren we aan beide kanten meer begrip voor elkaars werkwijze. Dat is de kern van het werk van een contactambtenaar: scherp hebben wat er speelt en waar, zodat je samen problemen voorkomt.”

Interview

Van signaal naar opsporing

Van zien tot zitting
Zo werkt een FIOD-onderzoek
De FIOD onderzoekt fiscale en financiële criminaliteit. Dat begint met een melding of signaal. Na een eerste check – is er echt iets mis? – kan onder leiding van het Functioneel Parket een strafrechtelijk onderzoek worden gestart. De FIOD verzamelt informatie, doet onderzoek en werkt nauw samen met de Belastingdienst en andere partners. Alles gebeurt zorgvuldig en volgens de wet.

- Zo werkt het stap voor stap:**
- 1. Signaal:**
Er komt een melding of tip binnen.
 - 2. Beoordeling:**
De FIOD bekijkt of onderzoek nodig is.
 - 3. Onderzoek:**
Informatie wordt verzameld, digitaal en op locatie.
 - 4. Samenwerking:**
De FIOD werkt met partners zoals de Belastingdienst.
 - 5. Actie:**
Denk aan verhoren, invallen of beslaglegging.
 - 6. Afronding:**
De zaak gaat naar het Openbaar Ministerie of wordt afgesloten.

Bekijk op www.fiod.nl/hoe-werkt-de-fiod/ de animatie Van zien tot zitting voor meer informatie.

De FIOD in vogelvlucht

1945 | 1959
Oprichting en opbouw

20 september
1945
Oprichting FIOD

1951
Bijzondere opsporings-
bevoegdheden Belastingdienst
worden uitsluitend belegd bij
de FIOD

1952
FIOD en Douanerecherchedienst
gaan verder als één opsporings-
dienst

1952
Start Boteroorlog, grote
botersmokkel van Nederland
naar België

1958
Nieuwe richtlijn; FIOD
mag alleen strafrechtelijke
opsporingsonderzoeken starten
als die leiden tot een proces-
verbaal en vervolging

1960 | 1979
Meer bevoegdheden,
meer slagkracht

1962
Formalisering samenwerking
met het Openbaar Ministerie

1965
Eerste strafrechtelijke
veroordeling in grote
belastingfraudezaak

1969
Eerste stappen in internationale
samenwerking

1970
Eerste telefoontaps door de
FIOD

1973
Hoogtijdagen illegale
alcoholstokerijen en
alcoholaccijnsfraude

1980 | 1999
Meer samenwerken,
meer impact

1983
Allereerste computers te koop
in Nederland en start digitale
opsporing

1983
FIOD doet inval bij
Slavenburg's Bank

1986
Koppelbazenfraude;
arbeidsbemiddelaars in de
bouw benadelen arbeiders
en arbeidsmarkt en plegen
belastingfraude

1990
Oprichting Kaalplukteams,
FIOD legt focus op afpakken
crimineel vermogen

1993
Toename btw-carrouselfraude;
FIOD richt Coördinatiepunt btw-
fraude op

1994
Top van het Van der Valk-
concern aangehouden
voor grootscheepse
belastingfraude

1995
Oprichting van het eerste Hit
and Run Cargo (HARC)-team
in Rotterdam

1997
Operatie Clickfonds; FIOD
en Economische Controle
Dienst (ECD) doen gezamenlijk
strafrechtelijk onderzoek naar
beursfraude en witwassen

1998
Oprichting Financieel
Expertise Centrum (FEC)

1999
FIOD en ECD gaan samen verder
als FIOD-ECD; takenpakket breidt
uit met financieel-economische
opsporingsthema's

2000 | 2019
Meer kennis,
meer kunde

2003
Onderzoek naar
boekhoudfraude Ahold

2007
Complex onderzoek naar
corruptie en witwassen in de
vastgoedwereld

2010
FIOD-ECD wordt FIOD

2012
Eerste combiteam FIOD met
Dienst Landelijke Recherche

2013
Oprichting FIOD Anti Money
Laundering Centre (AMLC),
kennis- en expertisecentrum over
witwassen

2014
Corruptiezaak SBM Offshore
leidt tot oprichting Anti-
Corruptie Centrum (ACC)

2016
Zaak Houston: ING wordt
beschuldigd van nalatigheid bij
voorkomen witwassen. Treft
schikking van 775 miljoen euro
met Functioneel Parket

2016
SMOKE start bestrijding van
illegale tabakshandel

2018
Oprichting Joint Chiefs of Global
Tax Enforcement; internationale
samenwerking tegen
belastingfraude en witwassen

2019
FIOD haalt grote cryptomixer
offline

2020 | 2029
Een nieuwe tijd

2020
Tijdens de pandemie
richt de FIOD zich op alle
corona-gerelateerde fraude:
coronasteunfraude, mondkapjes
en nep-covidtesten

2022
Rusland valt Oekraïne binnen;
FIOD intensiveert onderzoeken
naar sanctiewetovertreden

20 september
2025
80 jaar FIOD

2026
Thema- en Fenomeengericht
werken

2029
Nieuwe Wetboek van
Strafvordering

Van bezemkast naar geaccrediteerd lab

Het forensisch onderzoek is een relatief jonge tak van de FIOD. In veertig jaar groeide het van een eenmanspost in Haarlem naar een professioneel team van zeven medewerkers met een geaccrediteerd lab in Amsterdam. Vier medewerkers van het eerste uur en het huidige team schetsen de bijzondere ontwikkeling van de forensische opsporing binnen de FIOD.

In de eerste decennia na de oprichting van de FIOD was er nauwelijks sprake van forensisch onderzoek. De fiscale recherche deed boekenonderzoek, maar keek nog niet naar vingerafdrukken. De Douanerecherche begon in de jaren zeventig met een fotograaf van het Kadaster die plaatsen delict vastlegde. Toen het aantal aanvragen groeide, werd fotograaf Rinus bij de Douanerecherche in dienst genomen.

Rechercheur René was er in die tijd al bij: “Onze voornaamste taak was het fotografisch vastleggen van de plaats delict of in beslag genomen goederen. We maakten ook gebruik van een infrarood warmtebronmeting, gekoeld met stikstof. Met die ‘camera’ observeerden we illegale alcoholstokerijen. Soms vanuit de auto, soms liggend in een greppel op honderd meter van de locatie.”

Technische Recherche

Na de pensionering van Rinus in 1994 vormden Harry – die in 1988 begon – en René samen de Technische Recherche. Harry: “In die jaren hebben we naast fotografie ook vingerafdrukken veiliggesteld. In het begin gingen die naar de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI).”

René: “Op een gegeven moment zijn we een eigen lab gestart. We begonnen vanaf nul. Het management steunde ons en investeerde in opleidingen en apparatuur.”

Harry: “Wij deden veel zaken rond illegale drank en tabak. Later kwamen daar verdovende middelen bij. Ik bracht uren door in de havens van Rotterdam en Amsterdam, vaak op vreemde tijden. Als er een partij drugs op een schip was aangetroffen,

waren wij erbij. Later kwam documentenonderzoek erbij. En de warmtecamera die we eerst gebruikten voor alcoholstokerijen, zetten we later in bij wietkwekerijen en amfetaminelabs.”

Altijd op pad

Harry: “De nieuwe taken zorgden dat we altijd op pad waren, soms 36 uur achter elkaar. Weken van 60 of 70 uur waren niet ongebruikelijk. Een goede werk-privébalans was er dus niet altijd bij. We wilden de Technische Recherche bekender maken binnen de FIOD. Nou, dat hebben we geweten.”

Rechercheur Ruby-Jane kwam er in 2004 bij, toen René overstapte naar de tactische recherche. Zij bevestigt: “Collega’s wisten Harry en mij goed te vinden. Wij kunnen sporen zichtbaar maken en die koppelen aan een persoon. Dat kan doorslaggevend zijn in de bewijsvoering.”

DNA-onderzoek

In 2006 kreeg het team de naam Forensische Opsporing, in navolging van de politie. In 2012 werd DNA-onderzoek toegevoegd aan het takenpakket. Ruby-Jane: “Vanaf toen hoefden we niet meer te wachten op de politie om

sporenmateriaal voor DNA veilig te stellen. Dat maakte ons werk een stuk makkelijker.”

Een geaccrediteerd lab

Kirsten, de huidige coördinator van het team, begon in 2016 als stagiaire. “Daarna mocht ik blijven om de accreditatieprocedure van ons laboratorium op te zetten. In 2019 hebben we de accreditatie behaald. Dat leverde veel extra werk op. Inmiddels doen we ook onderzoek voor opsporingsdiensten als de Inspectie Leefomgeving en Transport en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). In acht jaar tijd zijn we gegroeid van drie naar zeven medewerkers.”

Wat door de jaren heen hetzelfde bleef, is de onvoorspelbaarheid van het werk als forensisch rechercheur. Kirsten: “Als je op kantoor komt, weet je nooit wat de dag brengt. Bij een melding weet je nog niks. Pas op de plaats delict weet je het. Dat dynamische en onvoorspelbare maakt dit werk zo mooi.”

Experts in opsporing

Naast Forensische Opsporing heeft de FIOD nog meer technisch-specialistische opsporingsteams, zoals Observatie & Techniek (O&T) en Team Bijzondere Bijstand (TBB).

Team O&T: ongemerkt waarnemen

Medewerkers van O&T volgen ongemerkt mensen en goederen. Ze plaatsen microfoons en camera's, rijden achter

auto's aan of observeren wie een gebouw binnengaat. “Hollen of stilstaan dus, maar dat maakt mijn werk juist zo mooi,” vertelt Jason van O&T. Het team bestaat ruim 30 jaar. “In het begin observeerden wij vooral fysiek, met apparatuur zoals bakens. Inmiddels doen we ook digitale observaties, daar waar de wet het toelaat. We kijken bijvoorbeeld mee op social media of hacken systemen om toegang te krijgen tot data. Op allerlei manieren zoeken we informatie om criminaliteit te bestrijden.”

TBB: grip op gevaar

Een wapen hoort niet standaard bij de uitrusting van een rechercheur. Toch kunnen huiszoeken of aanhoudingen

risicovol zijn. Bijvoorbeeld als een verdachte gewapend is, in een auto zit of wanneer kostbare goederen zoals goud of drugs vervoerd moeten worden. In dit soort gevallen bewaakt TBB de veiligheid van de operatie. “Als het nodig is, verschijnt ons team in zwaar tenue, met schild en kogelwerende helm,” legt teamleider Marc uit. “Onze veiligheidsnormen zijn flink aangescherpt. We stellen hogere eisen aan aanhoudingsvaardigheden en vuurwapentrainingen. Ook dragen we veiligheidsvesten met de beste bescherming. Zo verloopt de operatie zo veilig mogelijk.”

80 jaar FIOD

Interview

De impact van operatie Clickfonds

De Clickfondsaffaire (1997) had grote gevolgen voor wetgeving, opsporing, rechtspraak en toezicht op financiële markten. De lessen uit dit onderzoek gaven ook de doorslag voor de fusie van de FIOD met de Economische Controledienst (ECD) van het Ministerie van Economische Zaken in 1999. Daardoor ontstond een sterkere opsporingsdienst met een breder takenpakket.

Suzan, afdelingshoofd bij de FIOD, werkte tijdens de Clickfondsaffaire als senior rechercheur bij de ECD. Eric, nu landelijk vaktechnisch coördinator, was rechercheur bij de FIOD. Samen blikken ze terug. Eric: “Het onderzoek richtte zich op coderekeningen in Zwitserland, *front running**, handel met voorkennis en connecties met drugshandel en witwassen. Het was een complexe zaak met veel internationale aspecten.” Suzan: “De FIOD en ECD kwamen elkaar vaker tegen. In dit geval startte de

FIOD het onderzoek naar de coderekeningen en schakelde de ECD in vanwege de beursdelicten.”

Het onderzoek liet zien waar de keten vastliep. Toezichthouders werkten moeizaam samen. Informatieverzoeken werden vertraagd of geblokkeerd via rechtszaken. Eric: “Witwassen bestond nog niet als delict. Alles viel onder heling, een lichter strafbaar feit. Daarbij kende Zwitserland nog een streng bankgeheim. Met belastingfraude alleen kreeg je geen informatie. Dankzij de link met drugshandel kregen we uiteindelijk toch de nodige documenten.”

Eerste keer tappen

Suzan: “Het was voor mij de eerste keer tappen. We luisterden gesprekken af en namen die op cassettebandjes op. Je moest scherp zijn en snel bandjes wisselen, anders miste je stukken. Tijdens mijn tap zei de hoofdverdachte: ‘Dat is mijn rekening. Daar staan miljoenen op.’ Dat gaf energie.”

De doorzoeking op vrijdagmiddag 24 oktober 1997 aan het Beursplein staat Eric en Suzan nog helder bij. Suzan: “Zodra de beurs sloot, gingen we naar binnen. We werkten dag en nacht door tot maandag, om de beurs zo min mogelijk te beïnvloeden.

Operatie Clickfonds

In 1997 onderzochten de FIOD en ECD beleggingsfraude via coderekeningen in Zwitserland. De hoofdverdachte beheerde geld van Nederlandse beleggers, waaronder leidinggevend van pensioenfondsen. Hij werd veroordeeld voor belastingontduiking. Drie anderen kregen straffen voor omkoping en deelname aan een criminele organisatie. De zaak leidde tot belangrijke veranderingen: de fusie van FIOD en ECD, de oprichting van het Functioneel Parket (2003), de start van de Autoriteit Financiële Markten en het Financieel Expertise Centrum. Sinds 2001 is witwassen strafbaar. Operatie Clickfonds had blijvende impact op toezicht, wetgeving en samenwerking binnen de strafrechtketen.

“Dat is mijn rekening.
Er staan miljoenen op.”

Thuis was het lastig de balans te vinden. Ik had een gezin met twee kleine kinderen. Ik kookte voor hen met mijn werk-laptop op het aanrecht. We gingen maar door.”

Eric: “Ik verhoorde een van de hoofdverdachten. Ik was nog maar net rechercheur, maar het team vond dat ik dat goed kon. We werkten met veel energie en toewijding. Ik woonde alleen en kwam soms om vier uur ’s nachts thuis, om de volgende ochtend weer vroeg op pad te gaan. Op een gegeven moment had ik geen eten meer in huis en nodigde mezelf uit bij een collega en zijn gezin voor ontbijt.”

Er werd uiteindelijk 90 miljoen gulden (ongeveer 40 miljoen euro) aan verzwegen belasting geïnd. Coderekeningen zijn sindsdien verboden. Het toezicht is versterkt met de oprichting van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en het samenwerkingsverband Financieel Expertise Centrum (FEC). Hierin werken onder meer de Nederlandsche Bank (DNB), AFM, Belastingdienst, FIOD, Financial Intelligence Unit, het Openbaar Ministerie (OM) en de politie samen. De FIOD en ECD fuseerden en het Functioneel Parket werd in 2003 opgericht. Witwassen werd een vermogens- en ondermijningsdelict.

Lessen uit Clickfonds

Eric: “Door operatie Clickfonds is de strafrechtketen beter georganiseerd. Ik ben ervan overtuigd dat we daardoor in

latere zaken meer veroordelingen kregen, zoals bij Klimop.” Na afloop van het onderzoek werd alles geëvalueerd om fouten voortaan te voorkomen. Eric en Suzan: “Het doel van het strafrecht is altijd objectieve waarheidsvinding. We hadden veel aanwijzingen en indirect bewijs, maar niet alle verdenkingen konden worden bewezen.”

Eric ontwikkelde daarna methoden om grote onderzoeken beter beheersbaar te maken: “Zo ontstond de vaktechnische risicoanalyse. Daarmee voorkom je tunnelvisie door vooraf te kijken naar bewijsbaarheid, haalbaarheid en tegenspraak. Die methode gebruiken we nog steeds.”

Eén opsporingsdienst

Tijdens Clickfonds bleek de meerwaarde van een grotere opsporingsdienst. In 1999 ging de ECD naar de Belastingdienst. In 2002 fuseerden de FIOD en ECD onder de naam FIOD-ECD. Sinds 2010 heet de opsporingsdienst weer FIOD. Suzan: “De ECD bracht 300 mensen mee naar de FIOD, die toen 600 medewerkers had. De fusie gaf wel wat interne weerstand.” Eric: “Tot de fusie was je bij de FIOD ‘groen’ (douanerechercheur) of ‘blauw’ (fiscale rechercheur). Die twee takken hadden elk hun eigen cultuur. Met de ECD kwam er een derde bij, met de gebruikelijke onrust die bij een fusie hoort. Arbeidsvoorwaarden werden gelijkgetrokken, het takenpakket breder. Dat was wennen, maar daar merk je nu niets meer van.” Suzan en Eric: “Vroeger had je altijd een fiscale of boekhoudkundige achtergrond. Nu werven we mensen met uiteenlopende profielen. Clickfonds liet zien dat we specialisten nodig hebben, ook op academisch niveau. De wereld verandert en daar moet de FIOD goed op kunnen reageren.”

**Front running is het misbruiken van voorkennis door te handelen vóórdat een grote beursorder wordt uitgevoerd. Daarbij wordt gebruikgemaakt van kennis over aanstaande transacties van anderen. Handel met voorkennis – ook wel insider trading – is het misbruiken van vertrouwelijke bedrijfsinformatie.*

Trip down memory lane

Dirk Douma - oud FIOD medewerker

Dirk Douma is 105 jaar en waarschijnlijk de oudste nog levende oud-medewerker van de FIOD. Hij woont zelfstandig in Amstelveen. Zijn zicht is sterk verminderd en lopen lukt alleen met een rollator. Soms laat zijn geheugen hem in de steek, maar zijn tijd bij de FIOD herinnert hij zich nog goed.

“We lieten ons niet tegen elkaar uitspelen.”

Zoals in die tijd gebruikelijk was, kwam hij via de Belastingdienst en de Douane in 1966 bij de FIOD terecht. “Het voordeel van deze baan was dat ik niet meer in uniform hoefde, want daar had ik een hekel aan. Voor mijn onderzoeken reed ik in een dienstauto door heel Nederland,” vertelt Dirk.

De rekening betaalden we zelf

“Zo kreeg ik eens een tip over een Groningse vleeshandelaar die mij meer kon vertellen over een opvallend verschil in invoerprijzen van vlees uit Denemarken. Samen met een collega reed ik erheen. Toen ik even alleen was, nodigde de handelaar ons uit voor een etentje. Dat weigerde ik: het was tegen de regels. Maar volgens hem had mijn collega al ingestemd. Dus ging ik mee. Na afloop vroeg ik mijn collega hoe hij het in zijn hoofd haalde om ‘ja’ te zeggen. Verbaasd antwoorde die dat de handelaar beweerde dat ik het goed vond. Hij probeerde ons dus tegen elkaar uit te spelen. We gingen terug naar het restaurant en betaalden alsnog de rekening. Uiteindelijk bleek de vleeshandelaar de hoofdverdachte in deze zaak. Hij kreeg een flinke navordering.”

Tot aan zijn pensioen werkte Dirk bij de FIOD, bijna twintig jaar lang. Hij denkt met veel plezier terug aan die tijd.

Bijzondere belevenissen van FIOD-medewerkers

Afgestoft trouwpak

“Ooit was er een grote doorzoeking bij een accountantskantoor die een langere tijd zou duren. Om de verstoring op dit kantoor te beperken, kregen de rechercheurs het advies zich netjes te kleden: mannen in pak en met nette schoenen. Zo zouden ze minder opvallen tussen personeel en klanten. Het grappige was: veel rechercheurs hadden geen modern maatpak. Oude trouwpakken werden uit de kast getrokken, de mottenballen weggegooid en de stoflagen verwijderd. Het resultaat: een bont gezelschap in bruine, grijze en groenige pakken, vaak te krap of juist te ruim. Stropdassen met seventies- en eightiespatronen maakten het plaatje compleet. Zo was juist precies te zien wie van de FIOD was.”

Vertrouwen

“Tijdens mijn eerste maanden als HR-adviseur werd ik verrast door de persoonlijke verhalen die collega’s deelden over hun werk: op straat, bij invallen of in langdurige onderzoeken. Een collega vertelde hoe hij na een intensief traject bijna emotioneel werd van de impact van een succesvolle zaak. Dit soort momenten tonen hoe betrokken mensen zijn en hoe groot de mentale druk soms is. Dat is iets waar wij als HR oog voor moeten hebben. Ik vond het echt bijzonder te ervaren hoe snel ik als nieuwe collega het vertrouwen kreeg om ook bij dit soort zaken ondersteuning te bieden.”

Kinky kast

“Een van mijn collega’s is een nette man, die trots is op zijn goede manieren en beleefdheid. Bij een huiszoeking opende hij een kledingkast in de slaapkamer van de ouders. De vrouw des huizes stond ernaast. In de kast bleek een rubberen sm-pak te hangen. De rechercheur, duidelijk in verlegenheid gebracht, probeerde de situatie nog te redden. Hij zei: ‘Aaah ... uw man rijdt motor?’”

Samenwerken in Samenhang

Marjo Bloemen - ten Berge, directeur Bedrijfsvoering & HR en plaatsvervangend algemeen directeur van de FIOD:

“Bij de FIOD werken mensen die zich met hart en ziel inzetten voor hun werk. Als het nodig is, werken FIOD-medewerkers letterlijk dag en nacht om financiële en fiscale criminaliteit te bestrijden. Zo dragen zij bij aan een rechtvaardige samenleving. FIOD-medewerkers zijn flexibel, integer, objectief, deskundig en werken nauw

samen met onze nationale en internationale partners. Samenwerken om zo in samenhang criminaliteit te bestrijden, daar draait het om. We versterken elkaar met goede opleidingen, aandacht voor ontwikkeling, diversiteit en oprechte betrokkenheid. Dat doen we iedere dag weer, al 80 jaar lang. Zo blijven we bouwen aan een veiliger Nederland.”

FIOD verlegt de grens

Internationaal werken is tegenwoordig vanzelfsprekend bij de FIOD. Bijna elk onderzoek heeft een internationale link. Dat was in de eerste vijftig jaar van de FIOD wel anders. Vier ervaren medewerkers blikken terug en vertellen over hun dagelijkse praktijk.

Helma, teamleider Team Internationaal: “Toen ik eind jaren tachtig begon bij de FIOD, bestonden er drie onderdelen: de Douanerecherche, waar ik startte, de fiscale recherche en de inlichtingendienst. In die tijd werkten er zo’n 450 mensen bij de FIOD. We hadden maar twee taakgebieden: fiscaal en Douane. Van die twee was de Douanetak het meest internationaal georiënteerd. Ik zat als rechercheur in het team dat zich richtte op Douanefraude. Dat ging om misbruik van landbouwsubsidies en het ontlopen van invoerrechten en antidumpingheffingen.”

Corruptie en samenwerking
Huub, adviseur internationale zaken: “De vorming van Europol in 1999 maakte het makkelijker om informatie uit te wisselen met politiediensten in het buitenland. Zo kwam er meer snelheid in de internationale opsporing. Met de uitbreiding van de Europese Unie kreeg Europol een grotere rol, omdat ook de criminaliteit steeds internationaler werd met grensoverschrijdende transacties. Criminelen gebruikten grenzen vaak om informatie-uitwisseling te bemoeilijken.”

“Criminelen zetten landsgrenzen in”

Dat probleem is deels opgelost voor de opsporingsdiensten: “In het hoofdkantoor van Europol in Den Haag heeft elk land nu een eigen landendesk. De FIOD heeft er vier liaison-medewerkers. Als een collega informatie uit het buitenland nodig heeft, kan onze liaison direct bij dat land aankloppen.”

Onderzoeksmiddelen
De onderzoeksmiddelen zijn de afgelopen decennia sterk ontwikkeld. Een goed voorbeeld is het Joint Investigation Team (JIT): een tijdelijk onderzoeksteam van rechercheurs uit twee of meer landen dat samen een grensoverschrijdende zaak onderzoekt. Zo kan informatie eenvoudig worden gedeeld.

Huub: “Een belangrijk internationaal thema is corruptiebestrijding. In 2016 moest de internationale telecomprovider Vimpelcom – gevestigd in Amsterdam – ,na onderzoek door de FIOD, 400 miljoen dollar aan Nederland betalen. Dit was voor ambtelijke omkoping en valsheid in geschrift rond de toetreding tot de Oezbeekse telecommarkt.”

Uitbreiding opsporingsterreinen

Huub: “Digitalisering en globalisering hebben de internationale onderzoeken en samenwerking de afgelopen twintig jaar een grote impuls gegeven. Covid-19 heeft de digitalisering verder versneld. Overleggen van de Organisatie voor Europese Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), die vroeger altijd live waren, kun je nu vaak online bijwonen.”

Helma: “De FIOD richt zich internationaal inmiddels op meer beleidsterreinen. Waar we vroeger alleen fiscale en douaneonderzoeken deden, kwamen er later thema’s bij als witwassen, terrorismefinanciering, corruptie en sancties. Deze vormen van criminaliteit zijn letterlijk grensoverschrijdend. Met de mogelijkheden van digitalisering verklaart dat de groei van ons internationale werkveld.”

Professioneel werken

Huub: “Sinds de oprichting van de Financial Action Task Force (FATF) in 1989, is er veel enorm veel gebeurd rond witwassen. Er is een internationale standaard gekomen voor regelgeving. Ook bij de OESO zijn standaarden ontwikkeld, bijvoorbeeld voor de bestrijding van fiscale misdrijven en corruptie. Landen gingen elkaar beoordelen. In 2016 werd bovendien het Anti-Corruptiecentrum (ACC) van de FIOD opgericht. Dat nam de taak van de Rijksrecherche over om buitenlandse ambtelijke corruptie aan te pakken.”

Unieke positie

Nederland doet het internationaal goed. Huub: “In bijna alle landen zit de strafrechtelijke opsporing van fiscale misdrijven, witwassen en corruptie bij de politie. In Nederland hebben we

dat gescheiden. We werken wel heel nauw samen met politie en andere diensten. Dat maakt ons vrij uniek.”

Vooruitkijken

Maar de FIOD leunt niet achterover. Huub: ‘We hebben net een nieuwe strategie Internationaal. Daarin staan drie belangrijke prioriteiten; het verder professionaliseren van de samenwerking binnen de FIOD met focus op geselecteerde fenomenen en landen. En minstens zo belangrijk: het boeien en binden van collega’s. Onder andere door hen aan internationale projecten te laten meewerken, zoals het verlenen van technische assistentie aan andere landen.”

‘Ons werkterrein is de hele wereld’

“De FIOD doet wereldwijd strafrechtelijke opsporingsonderzoeken naar corruptie. Vrijwel alle zaken hebben internationale aspecten,” zegt Albert Jan, projectleider van het Anti-Corruptiecentrum (ACC) van de FIOD. “We richten ons vooral op Nederlandse bedrijven die in het buitenland ambtenaren omkopen om opdrachten te krijgen of te behouden.”

Vaak gaat het om multinationals met een hoofdkantoor in Nederland. De FIOD werkt daarbij samen met lokale autoriteiten en maakt gebruik van het internationale OESO-netwerk. “We reizen regelmatig, maar doen op afstand wat kan. Elk land is anders. We houden rekening met lokale context en wetgeving. In landen waar de doodstraf geldt voor drugsdelicten doen we geen rechtshulpverzoeken.”

Elkaar leren kennen en vertrouwen opbouwen

“Internationaal samenwerken begint met elkaar leren kennen en vertrouwen opbouwen. Elk land werkt anders. Je

moet investeren in de relatie. Dienstreizen klinken leuk maar zijn vaak intensief: na landing direct vergaderen, werken in een andere taal, terwijl je oren nog dicht zitten van het vliegen.”

“Soms heb je tijd over, maar vaker gaan we aan de slag met in beslag genomen gegevens of schrijven we aanvullende rechtshulpverzoeken. Toch leer je veel van buitenlandse collega’s: hoe zij omgaan met verdachten, regels toepassen en onderzoeken uitvoeren. Dat helpt om beter samen te werken. Soms zijn er ook verrassende verschillen. Tijdens een dienstreis trad een buitenlandse collega streng op tegen een getuige. Wij zouden direct zeggen dat iemand geen verdachte maar getuige is. Je leert dat cultuur en aanpak per land sterk kunnen verschillen.” – projectleider S.”

Informatief

De wendbare FIOD

Rondom de eeuwwisseling in 2000 zorgen grote onderzoeken zoals Operatie Clickfonds en Klimop voor een beweging in de hele strafrechtketen. Er komt strengere wet- en regelgeving, het toezicht verbeterd en samenwerking tussen en met toezichthouders versterkt. De FIOD toont zich een wendbare organisatie en past zich aan de steeds internationaler en technischer wordende criminaliteit aan door te investeren in specialistische kennis en samenwerking. Wendbaarheid betekent ook snel schakelen, strategisch capaciteit inzetten en continu leren van nieuwe criminele vormen.

Bits en bytes

Financiële en fiscale fraude opsporen is al complex genoeg. Daarom onderzoekt de FIOD continu slimme technologieën om rechercheurs te ondersteunen. De teams NOVA en CoDE spelen daarin een belangrijke rol.

NOVA: van idee naar impact
FutureLab NOVA begeleidt de weg van een innovatief idee naar een getest product. Het team bestaat uit tien social en technical innovators. Amy en Alexandra, social innovators bij NOVA: “We testen graag ideeën die ons opsporingsproces nóg slimmer en beter maken.” Denk aan een systeem dat de looptijd en kosten van een onderzoek voorspelt, of een game waarmee rechercheurs hun digitale vaardigheden oefenen. Zo versterkt NOVA stap voor stap de innovatiecultuur van de FIOD.

Criminelen zijn creatief. Wij als FIOD kunnen natuurlijk niet achterblijven.”

CoDE: data tegen criminaliteit
Het Centre of Data Expertise (CoDE) maakt informatie met slimme technieken toegankelijk voor de hele organisatie. Teamleider Niels: “Als criminelen via dansjes op TikTok boodschappen uitwisselen, ontwikkelen wij de software om die te ontcijferen.”

CoDE werd in 2017 opgericht, toen drie FIOD-engineers de opdracht kregen speciale opsporingssoftware te bouwen. “Van krachtige servers tot flexibele analyse-dashboards: alles moest vanaf nul worden ontwikkeld. Dat doe je niet met zijn drieën.” Inmiddels telt CoDE 28 leden die hun creativiteit inzetten om de informatiepositie van onze rechercheurs te versterken.

De FIOD speelt anno 2025 een belangrijke rol in de internationale bestrijding van cybercrime. Dat is niet vanzelf gegaan. Verschillende pioniers hebben de afgelopen 25 jaar hard gewerkt om digitale opsporing op de kaart te zetten.

Terry kwam in 2000 als een van de eerste IT-specialisten bij de FIOD. Danny volgde in 2022 als teamleider van het Financial Advanced Cyber Team (FACT), die de organisatie meeneemt in de wereld van blockchain en cryptovaluta.

De eerste digi-teams
Terry: “Voor 2000 waren er maar een paar collega’s in de opsporingsdienst die iets met computers hadden. Zij werden de eerste digitale rechercheurs. Ze gingen mee met zoekingen om data veilig te stellen en datadragers in beslag te nemen. Toen de digitalisering eind jaren negentig versnelde, besloot de FIOD te investeren in kwantiteit en kwaliteit. In 2000 startten de digi-teams.”

Van floppy’s naar forensisch IT
Terry: “Dat paste bij de tijd. We gingen van ordners vol papier naar floppy disks, digitale tapes en

harde schijven. De mobiele Nokia telefoon deed zijn intrede en ook sms en e-mail kwamen op. Daar moesten we als FIOD bij kunnen.”

Om die expertise verder te ontwikkelen, richtte de FIOD het Digitale Expertisecentrum op. Terry: “Toen ik in 2000 begon, waren er collega’s die zeiden: ‘dat digitale opsporen wordt niks.’ En ergens was dat begrijpelijk. Digitale bestanden waren klein en de apparatuur om data te ontsluiten was duizend keer trager dan nu. Maar met de jaren werden we handiger en konden we ons bewijzen. Zo hebben we mooie onderzoeken ondersteund waardoor collega’s onze toegevoegde waarde zagen.”

Oprichting van FACT
Terry: “In 2016 kon ik eindelijk mijn wens realiseren: een team oprichten met echte specialisten op het digitale- en cybervlak. Dat

werd het FACT. Met dit team konden we de cybercrime aanpakken. De digi-teams bleven bestaan, want wat FACT doet is een andere tak van sport. Als nieuw team voel je de druk om met resultaten te komen. Met het onderzoek naar Bestmixer, een mixing service die criminele geldstromen verhulde en wereldwijd in het nieuws kwam, was onze status als expert meteen gevestigd.”

Danny nam zes jaar later de rol van Terry over: “In mijn team zitten tactisch rechercheurs en technenuten die AI, data science, forensische IT, software engineering of natuurkunde hebben gestudeerd. Forensische IT is inmiddels ingebed in de teams en structuur van de FIOD. Steeds meer onderzoeken hebben een digitale component. Sommige zijn zelfs volledig digitaal, zoals bij cybercrime. Als we effectief willen blijven, moeten we daarin meegaan.”

Dark web en blockchain
Terry: “Criminelen zijn meegegroeid met het internet. Ze gebruiken cryptovaluta om geld wereldwijd te verplaatsen en wit te wassen. Het dark web en de dark markets zijn een soort etalage voor illegale software, beschermde producten of ‘crime as a service’. Digitalisering maakt criminaliteit ook steeds internationaler.”

Danny: “Er is een continue wedloop met geavanceerde technologie om uit de handen van opsporingsdiensten te blijven. Gesprekken en bestanden worden versleuteld om buiten beeld te blijven. En als wij zulke toepassingen kraken,

Interview

Van Analooog naar Digitaal

stappen criminelen direct over op de volgende. Omdat de FIOD geld, goederen en dienstverlening volgt, zijn we ook actief in blockchain. Cryptomixers verhullen transacties, waardoor de herkomst moeilijker is vast te stellen. Daarom moeten we constant investeren in kennis en nieuwe methoden.”

Kennis delen
Medewerkers van de FIOD blijven op de hoogte van technologie door congressen te bezoeken en samen te werken met hightechbedrijven. Dat doen we ook met het NFI, de politie, TU Delft en buitenlandse opsporingsdiensten. Zo volgen we de nieuwste ontwikkelingen.

“De FIOD is internationaal koploper in expertise op het gebied van financial cybercrime. Met een relatief klein aantal onderzoeken – nationaal en internationaal – is het team verantwoordelijk voor een groot deel van het beslag op criminele geldstromen binnen de FIOD,” zegt Danny.

Wil je meer lezen?
De complete verhalen vind je op fiod.nl/historie-fiod

Sneller en slimmer speuren

Inge Jonker, directeur Innovatievoorziening, Data en Innovatie (IDI) en CIO FIOD:
“Een groot deel van ons leven speelt zich online af. Daardoor laten we steeds meer digitale vingerafdrukken achter. Dat geldt ook voor criminelen. Je zou denken dat dit ons werk makkelijker maakt. Maar er zijn veel te veel vingerafdrukken om allemaal na te gaan. We moeten dus sneller en slimmer werken. Niet alleen nu, maar continu.

Bij de FIOD brengen we menselijke creativiteit en technologische mogelijkheden samen in het hart van onze opsporing. Zo nemen we routinematig werk uit handen van collega’s en kunnen we sneller en beter criminele geldstromen en verborgen vermogen opsporen.

Door mensen en machines optimaal te laten samenwerken, zorgen we dat financiële criminaliteit niet loont. En dat belastinggeld terecht komt waar het hoort: in zorg, onderwijs en veiligheid. Voor ons allemaal, nu en straks voor onze kinderen. Zo bouwen we stap voor stap aan een slimme en eerlijke toekomst.”

Dit is een uitgave van:

FIOD

September 2025

